

สภาพและแนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

THE STATE AND GUIDELINES FOR GUIDANCE ACTIVITIES MANAGEMENT TO PROMOTE
LIFE SKILLS OF STUDENTS IN EXPANDED SCHOOLS UNDER THE PETCHABUN
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

เบญจมาศ วงศ์บุตรดี^{1*} จิติมา วรณศรี²

Benjamat Wongbutdee^{1*} Jitima Wannasri²

^{1,2} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

^{1,2} Faculty of Education, Naresuan University, Thailand

* Corresponding author e-mail: benjamat1996w@gmail.com

Received: 25/03/2025 | Revised: 30/05/2025 | Accepted: 19/06/2025

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของวิจัย 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส วิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 17 คน และครู จำนวน 268 คน รวม 285 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนประชากรแต่ละอำเภอ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา 1.00 ค่าความเชื่อมั่น 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา 1.00 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต

ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอาชีพ 2. แนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส พบว่า 1) ด้านการศึกษา ควรออกแบบกิจกรรมแนะแนว โดยนำกระบวนการจิตศึกษา มาปรับใช้เพื่อฝึกทักษะการคิด และแก้ปัญหาของนักเรียน 2) ด้านอาชีพ ควรจัดกิจกรรมเพื่อให้ นักเรียนค้นหาความชอบเลือกแผนการเรียน และอาชีพจากผู้เชี่ยวชาญ 3) ด้านส่วนตัวและสังคม ควรส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำและการทำงาน ร่วมกันของนักเรียน

คำสำคัญ: การบริหาร, กิจกรรมแนะแนว, ทักษะชีวิตของนักเรียน

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the current state of guidance activity management aimed at promoting life skills among students in opportunity expansion schools, and 2) to identify guidelines for managing guidance activities to enhance students' life skills in such schools. The study was conducted in two phases. In the first phase, the current state of guidance activity management was examined. The sample consisted of 285 participants, including 17 school administrators and 268 teachers, selected through stratified random sampling based on the population proportion in each district. The research instrument was a Likert-scale questionnaire with Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 1.00 and a reliability coefficient of 0.95. Data were analyzed using mean and standard deviation. In the second phase, guidelines for managing guidance activities were explored using structured interviews with three selected experts. The interview instrument had a IOC of 1.00, and data were analyzed through content analysis. The findings revealed that: 1) the overall condition of guidance activity management to promote students' life skills in opportunity expansion schools was at a moderate level, with the highest average score in the career development domain. 2) The proposed guidelines for improving guidance activities included: (1) In the academic domain, guidance activities should integrate contemplative education processes to enhance students' thinking and problem-solving skills; (2) In the career domain, activities should assist students in identifying personal interests and selecting educational and career pathways with input from experts; and (3) In the personal and social domain, guidance should focus on fostering leadership and collaborative skills among students.

Keywords: management, guidance activities, life skills of student.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักการจัดการศึกษาที่ว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และยึดถือนักเรียนมีความสำคัญที่สุด จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ หลักสูตร ต้องมีลักษณะที่หลากหลาย ตามความเหมาะสมกับแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมกับวัยและศักยภาพ มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล อีกทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กล่าวถึง การพัฒนาประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้เกิดขึ้นในอนาคต จะต้องมีการพัฒนาคนให้เตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีอาชีพ มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในการดำรงชีวิต เป็นการเตรียมนักเรียนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคม

การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญ เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน งานวิชาการ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิภาพของสถานศึกษา โดยการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 มีการจัดการเรียนรู้ เรียนตามกลุ่มสาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สกิลพร เชวณชัย (2562) กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนพัฒนาความถนัดตามความสนใจของตนเอง พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม รู้จักเข้าใจตนเอง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของตนเองได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านการเรียน อาชีพ และการใช้ชีวิต กิจกรรมนี้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเอง ค้นพบศักยภาพของตนเอง และเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการเผชิญกับความท้าทายในชีวิต อัมเรศ เนตาสีห์ (2563) กล่าวถึง เป้าหมายของกิจกรรมแนะแนว คือการพัฒนาส่งเสริมนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การป้องกันปัญหาเป็นวิธีการของการแนะแนว ที่เป็นส่วนช่วยให้นักเรียนรู้จักเลือกสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองทั้งด้านการเรียน อาชีพ หรือสังคม และการแก้ปัญหาในสภาพสังคม ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านวิถีใหม่ที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจที่รัดตัว มีค่าครองชีพที่สูงขึ้น ด้านงานอาชีพ ที่มีความแตกต่างจากยุคก่อน มีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย ด้านจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น อัตราการแข่งขันก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ด้านศีลธรรมที่แตกต่าง ด้านการศึกษาและหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้นักเรียนฝึกการคิดแก้ปัญหา และด้านเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว เหตุนี้ กิจกรรมแนะแนว จึงมีความสำคัญและเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ในระบบการศึกษา อีกทั้งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและพร้อมสำหรับอนาคต ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะชีวิต

ทักษะชีวิต เป็นทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องการให้ประชากรมีคุณภาพและศักยภาพในสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกและเรียนรู้ที่จะปรับตัวได้เป็นอย่างดี ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างชาญฉลาด

ถือเป็นเรื่องสำคัญในการดำรงชีวิตเพื่อตอบสนอง การดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ต่างกันไป สอดคล้องกับ องค์การอนามัยโลก (2563) ที่กล่าวว่า ทักษะชีวิต เป็นความสามารถอันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ (ทัศนคติ) และทักษะซึ่งสามารถจัดการกับปัญหารอบ ๆ ตัวให้บุคคลอยู่รอดในสภาพสังคมและวัฒนธรรมยุคปัจจุบันได้อย่างมีความสุข และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ซึ่งทักษะเหล่านี้จะเกิดได้ขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาให้กับนักเรียน

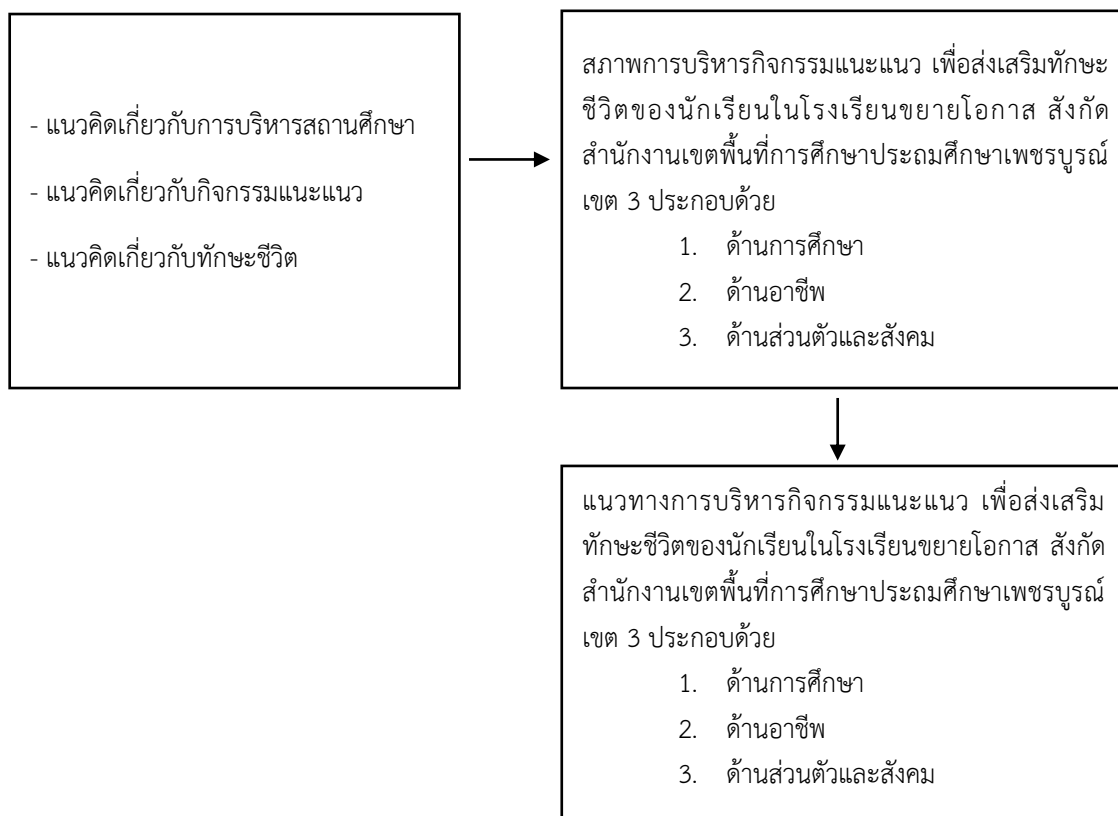
ธันว์ธิดา วงศ์ประสงค์ (2567) กล่าวว่า ผลการสำรวจข้อมูลของประชากรที่มีช่วงอายุ 15-64 ปี จำนวน 7,300 คนทั่วประเทศทุกภูมิภาค พบว่า 30.3% มีทักษะทางอารมณ์และสังคมที่ต่ำกว่าเกณฑ์ หมายความว่า กลุ่มบุคคลเหล่านี้ไม่มีแนวโน้มที่จะคิดริเริ่มเพื่อสังคม ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญที่ช่วยให้ผู้คนรับมือ และประสบความสำเร็จในที่เรียน หรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (2567) กล่าวว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากขาดคนที่คอยชี้แนะแนวทางในการเลือกเส้นทางชีวิตของตนเอง วางแผนชีวิตของตนเอง หรือแม้แต่ขาดทักษะชีวิตในการเข้าใจในความชอบ ความถนัด หรือความสามารถของตนเอง หรือขาดวิธีการรับมือหรือแก้ปัญหาที่เหมาะสม จึงทำให้นักเรียนเลือกเส้นทางชีวิตของตนเอง ตามเพื่อนหรือตามกระแส ส่งผลให้นักเรียนไม่มีความสุขกับสิ่งที่เลือก ซึ่งบุคคลที่คอยชี้แนะแนวทางได้นั้นคือ ครูแนะแนว วาสนา วิสฤตตาทา (2564) กล่าวว่า ปัจจุบันครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมแนะแนว ส่วนใหญ่ไม่ได้จบ ด้านการแนะแนวโดยตรง ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจในขอบข่ายเนื้อหาสาระในการจัดกิจกรรมแนะแนว

จากสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนว เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 3 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในจังหวัด เพชรบูรณ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงพัฒนากิจกรรมแนะแนว เพื่อให้ครู และบุคลากรทางการศึกษามีแนวทางในการจัดกิจกรรมแนะแนว ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อโรงเรียน และนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครู ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 68 โรงเรียน ผู้บริหาร จำนวน 65 คน และครู จำนวน 1,020 คน รวมทั้งหมด 1,085 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครู ในโรงเรียนขยาย โอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2566 ได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตาราง

คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และเทียบสัดส่วนได้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร จำนวน 17 คน และครู จำนวน 268 คน รวมทั้งหมด 285 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนประชากรแต่ละอำเภอ

2) ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียน

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส ประกอบด้วย 3 ด้าน ข้อคำถาม จำนวน 35 ข้อ

การหาคุณภาพของแบบสอบถาม เรื่อง สภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีขั้นตอนดังนี้

1) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถามและหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

2) ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมตามค่า IOC และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

3) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (try-out) กับผู้บริหารและครูในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค ผลปรากฏว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.95

4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนซึ่งวิธีการดังนี้

1) ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถาม ถึงผู้บริหารและครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พร้อมทั้งสอดซองเปล่าติดแสตมป์ และจำหน่ายซองถึงผู้วิจัยเพื่อความสะดวกในการจัดส่งกลับคืนให้ผู้วิจัยทั้งหมด จำนวน 285 ฉบับ

2) ผู้วิจัยตรวจสอบจำนวนและความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 285 ฉบับได้รับฉบับที่สมบูรณ์กลับคืนจำนวน 285 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จ โดยดำเนินการ ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่และร้อยละ
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียน จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษหรือรองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ มีประสบการณ์การบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือมีผลงานด้านบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียน จำนวน 1 คน
2. ศึกษานิเทศก์ ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีวิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษขึ้นไป มีประสบการณ์ทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี เป็นผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมด้านการแนะแนว จำนวน 1 คน
3. ครู ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษขึ้นไป มีประสบการณ์ทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี เป็นผู้รับผิดชอบงานวิชาการและกิจกรรมแนะแนว จำนวน 1 คน

2) ประเด็นที่ศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียน

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมการศึกษา ในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

การหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ เรื่อง แนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีขั้นตอนดังนี้

1) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างผลจากการศึกษา ในขั้นตอนที่ 1 กับข้อคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พบว่ามีค่า IOC ของคำถาม เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

2) ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความเหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการดังนี้

- 1) ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล นัดวัน และเวลา ในการสัมภาษณ์
- 2) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ ในระหว่างวันที่ 2 – 4

มกราคม 2568

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียงแบบพรรณนา แล้วสรุปประเด็นเนื้อหาข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษา สภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ทั้ง 3 ด้าน ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.39$) ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.42$) รองลงมา คือ ด้านส่วนตัวและสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.40$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.34$) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในภาพรวม

ที่	รายการ	n = 285		แปลผล	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการศึกษา	3.34	0.85	ปานกลาง	3
2	ด้านอาชีพ	3.42	0.76	ปานกลาง	1
3	ด้านส่วนตัวและสังคม	3.40	0.80	ปานกลาง	2
	รวม	3.39	0.79	ปานกลาง	-

2. ผลการศึกษา แนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมแนะแนว เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนจำนวน 3 คน มีแนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสพบว่า

2.1 ด้านการศึกษา พบว่า โรงเรียนควรประยุกต์ใช้กระบวนการจิตศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของนักเรียน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนค้นหาความชอบของตนเองเพื่อเลือกแผนการเรียนหรือแนวทางการศึกษาต่อที่เหมาะสม ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนตั้งเป้าหมายและวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อเตรียมพร้อมสู่อนาคตอย่างมั่นคง นอกจากนี้ นักเรียนควรได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบริบทรอบครัว เศรษฐกิจ และปัจจัยแวดล้อมเพื่อประกอบการตัดสินใจในการศึกษาต่ออย่างเหมาะสม และผู้บริหารควรสนับสนุนและประเมินผลกิจกรรมแนะแนวอย่างต่อเนื่อง

2.2 ด้านอาชีพ พบว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกชมรมอาชีพตามความสนใจเพื่อทดลองและเรียนรู้งานจริงจากผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงฝึกการวางแผนและการแก้ปัญหาที่อาจพบในอาชีพนั้น ๆ นอกจากนี้ ควรบูรณาการการแนะแนวอาชีพเข้ากับวิชาการงานอาชีพหรือกิจกรรมชมรม เพื่อเสริมทักษะและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการเลือกเส้นทางอาชีพอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ครูควรจัดเตรียมฐานข้อมูลอาชีพที่หลากหลาย และส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อาชีพจากครอบครัวหรือชุมชนใกล้ตัว ก่อนขยายไปสู่อาชีพในอนาคต

2.3 ด้านส่วนตัวและสังคม พบว่า ครูควรจัดกิจกรรมแนะแนวที่ช่วยให้นักเรียนค้นหาตัวเอง ทั้งด้านคุณธรรม ลักษณะนิสัย จุดแข็ง จุดอ่อน และข้อบกพร่องที่ต้องพัฒนา พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้กิจกรรมนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC) เพื่อเปิดช่องทางให้ครูเข้าใจปัญหาและให้คำแนะนำได้เหมาะสม นอกจากนี้ ควรฝึกให้นักเรียนพัฒนาภาวะผู้นำ ผู้ตาม กล้าแสดงออก และทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านบุคลากรและทรัพยากร การบริหารกิจกรรมแนะแนวที่มีประสิทธิภาพต้องมีทรัพยากรที่เพียงพอ ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และสื่อการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม โรงเรียนขยายโอกาสส่วนใหญ่มักมีครูแนะแนวจำนวนน้อยหรืออาจไม่มีครูที่ได้รับการอบรมเฉพาะทางด้านการแนะแนว ทำให้การบริหารกิจกรรมแนะแนวอาจไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อัมเรศ เนตาสี (2563) ได้ให้เหตุผลว่าการบริหารแนะแนวจะได้ผลดีต้องอาศัยบุคลากรของโรงเรียนทั้งหมด มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน และทราบถึงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนวทุกคนโดยเฉพาะครูประจำชั้นจำเป็นต้องได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับ กิจกรรมแนะแนว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิดา บัวเจริญ (2564) ที่ได้ให้ความเห็นว่า โรงเรียนควรกำหนดนโยบาย ในการสนับสนุนสรรงงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้นักเรียนมีแหล่งสืบค้นที่มีคุณภาพ มีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่มีความทันสมัยต่อการสืบค้น และควรจัดให้มีห้องสำหรับสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ อีกทั้งเรื่องการสนับสนุนจากผู้บริหาร มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารกิจกรรมแนะแนว หากผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และให้ความสำคัญกับกิจกรรมแนะแนว ย่อมช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในโรงเรียนขยายโอกาส ผู้บริหารอาจต้องจัดลำดับความสำคัญของทรัพยากร ทำให้กิจกรรมแนะแนวไม่ได้รับการสนับสนุนมากเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อัมเรศ เนตาสี (2563) ได้ให้เหตุผลว่า การดำเนินงานแนะแนวให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีความสามารถและภาวะผู้นำ และผู้บริหารเหล่านั้นต้องมีการสนับสนุน ร่วมรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมแนะแนวตามที่จัดตั้งขึ้นในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และข้อจำกัดในเรื่องความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนมีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน และขาดการมีส่วนร่วมกับการดำเนินกิจกรรมแนะแนว อย่างไรก็ตาม นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส มักมาจากครอบครัวที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้การสนับสนุน จากผู้ปกครองต่อกิจกรรมแนะแนวมีจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รังสรรค์ โฉมยา (2561) ได้ให้เหตุผลว่า การบริหารกิจกรรมแนะแนว ภายใต้บริบทและสิ่งแวดล้อมที่มีความซับซ้อนในปัจจุบัน ต้องรุกเข้าไปในชุมชนเพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน เกิดเป็นเครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานให้มากที่สุด

1.1 ด้านอาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานการณ์ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเทคโนโลยี รวมถึงสภาวะโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ส่งผลให้มีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้น ซึ่งในแต่ละอาชีพนั้นล้วนแล้วต้องมีคุณสมบัติ ความสามารถแตกต่างกันไป และผู้ที่ประกอบอาชีพนั้นต้อง

มีความถนัดหรือชำนาญในด้านนั้น ๆ จึงทำให้กิจกรรมแนะแนวในด้านนี้เป็นส่วนช่วยในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด อัมเรศ เนตาสีทธิ์ (2563) ได้ให้เหตุผลว่า ความจำเป็นของการจัดกิจกรรมแนะแนวในการเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพนั้น มีความสำคัญเนื่องจากช่วยให้นักเรียน ได้มีการวางแผนและตัดสินใจเลือกอาชีพได้ถูกต้อง อีกทั้งโรงเรียนขยายโอกาสมีการจัดกิจกรรมแนะแนว ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงหรือเรียนรู้ที่หลากหลายผ่านการทดลองทำงาน การเยี่ยมชม สถานประกอบการ และการแนะแนวอาชีพโดยผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2566) ที่ซึ่งได้ให้ความเห็นว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวในชีวิตวิถีใหม่ทางด้านการพัฒนาการด้านอาชีพของนักเรียนในช่วงวัยตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เกิดจากการได้รับประสบการณ์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สำรวจและทดลอง เพื่อพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความถนัด ความสนใจ ค้นพบตนเอง รู้จักอาชีพที่หลากหลาย และส่งเสริมให้นักเรียนได้เสริมทักษะหรือฝึกประสบการณ์อาชีพ เพื่อนำไปวางแผนการศึกษาต่อหรือนำประสบการณ์ที่ได้รับไปประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงตนได้

1.2 ด้านการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ครูแนะแนวในโรงเรียนมีภาระงานสูง หรืออาจไม่ได้รับการฝึกอบรมอย่างเพียงพอในการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แนะแนวด้านนี้มีประสิทธิภาพต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิศา บัวเจริญ (2564) ที่ได้ให้ความเห็นถึงปัญหา อุปสรรคการบริหารงานแนะแนว กล่าวคือ ครูแนะแนวมีภาระงานสอนมาก รับผิดชอบงานอื่น ๆ ที่นอกเหนืองานสอน ครูแนะแนวส่วนใหญ่ไม่ได้จบด้านการแนะแนวโดยตรงทำให้ขาดความรู้ทักษะในการจัดกิจกรรม

2. จากการศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ดังนี้

2.1 ด้านการศึกษา พบว่า โรงเรียนควรประยุกต์ใช้กระบวนการจิตศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของนักเรียน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนค้นหาความชอบของตนเอง เพื่อเลือกแผนการเรียนหรือแนวทางการศึกษาต่อที่เหมาะสม ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนตั้งเป้าหมายและวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อเตรียมพร้อมสู่อนาคตอย่างมั่นคง นอกจากนี้ นักเรียนควรได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบริบทรอบครัว เศรษฐกิจ และปัจจัยแวดล้อมเพื่อประกอบการตัดสินใจในการศึกษาต่ออย่างเหมาะสม และผู้บริหารควรสนับสนุนและประเมินผลกิจกรรมแนะแนวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร และนักเรียนมักขาดข้อมูลหรือประสบการณ์ในการตัดสินใจเรื่องอนาคตของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิด อัมเรศ เนตาสีทธิ์ (2563) ได้ให้ความเห็นว่า แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษาต้องครอบคลุม 3 ประเด็น คือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยมีความรู้ เข้าใจหลักสูตร เพื่อเลือกแผนการเรียนจากการรู้จักตนเอง และเพื่อการศึกษาต่อจากข้อมูลสารสนเทศทั้งด้านวิธีการเข้าศึกษา จำนวนที่รับ ค่าใช้จ่ายและระยะเวลาที่ศึกษาต่อ ซึ่งสามารถดำเนินการได้จากการจัดโครงการแนะแนวที่มีการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้เกี่ยวกับด้านการศึกษา มีการให้ข้อมูลทางการศึกษาให้กับนักเรียนเข้าถึงได้ง่ายผ่านสื่อออนไลน์ มีการดำเนินกิจกรรม

แนะแนวตามแผนที่ถูกรับรู้ไว้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 สอดคล้องกับแนวคิด สติพร เขาวนชัย (2567) ได้ให้ความเห็นว่า ควรมีการส่งเสริมให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนวให้กับครูแนะแนวหรือครูประจำชั้น มีการนิเทศ ติดตาม และสนับสนุนกิจกรรมแนะแนวอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ ฤมิตร (2565) ได้ให้ความเห็นว่า แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะครูแนะแนว คือ ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้กับครูแนะแนว และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายสถานศึกษาและชุมชน

2.2 ด้านอาชีพ พบว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกชมรมอาชีพตามความสนใจเพื่อทดลองและเรียนรู้งานจริงจากผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงฝึกการวางแผนและการแก้ปัญหาที่อาจพบในอาชีพนั้น ๆ นอกจากนี้ ควรบูรณาการการแนะแนวอาชีพเข้ากับวิชาการงานอาชีพหรือกิจกรรมชมรม เพื่อเสริมทักษะและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการเลือกเส้นทางอาชีพอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ครูควรจัดเตรียมฐานข้อมูลอาชีพที่หลากหลาย และส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อาชีพจากครอบครัวหรือชุมชนใกล้ตัวก่อนขยายไปสู่อาชีพในอนาคต ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสจำนวนมากยังขาดประสบการณ์ในการสำรวจเส้นทางอาชีพที่หลากหลาย อีกทั้งบริบททางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวอาจมีอิทธิพลสูงต่อการตัดสินใจในเรื่องอนาคต สอดคล้องกับแนวคิด อัมเรศ เนตาสีธิ (2563) ได้ให้ความเห็นว่า หลักสำคัญในการแนะแนวอาชีพต้องคำนึงถึงความชอบและความสนใจของแต่ละบุคคล โดยผู้แนะแนวจะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ซึ่งการแนะแนวอาชีพนั้นควรมีการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก และกิจกรรมแนะแนวควรเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และสอดคล้องกับจุฑารัตน์ เรณูมาน และคณะ (2567) ได้ให้ความเห็นว่า ด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจสังคมและการประกอบอาชีพที่มีบางอาชีพที่ตอนนี้สูญหายในขณะที่บางอาชีพเกิดขึ้นใหม่ตามวัฏจักรของการพัฒนาทางเทคโนโลยีทำให้นักเรียนวัยรุ่นที่กำลังจะก้าวเข้าสู่วัยทำงานเกิดความไม่มั่นใจในการตัดสินใจเลือกสาขาการเรียน และอาชีพในอนาคต จึงเป็นหน้าที่ของครูแนะแนวที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าใจในโลกของอาชีพและการทำงาน เพื่อการช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริตได้เห็นความสำคัญของทุกอาชีพมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ก่อนการตัดสินใจในการเลือกประกอบอาชีพและให้นักเรียนรู้จักวิธีการแสวงหางานวิธีการสมัครงานและวิธีปรับตัวให้เข้ากับงานในอนาคตได้

2.3 ด้านส่วนตัวและสังคม ครูควรจัดกิจกรรมแนะแนวที่ช่วยให้นักเรียนค้นหาตัวเอง ทั้งด้านคุณธรรม ลักษณะนิสัย จุดแข็ง จุดอ่อน และข้อบกพร่องที่ต้องพัฒนา พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้กิจกรรมนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC) เพื่อเปิดช่องทางให้ครูเข้าใจปัญหาและให้คำแนะนำได้เหมาะสม นอกจากนี้ ควรฝึกให้นักเรียนพัฒนาภาวะผู้นำ ผู้ตาม กล้าแสดงออก และทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสมักมีพื้นฐานด้านครอบครัวและสังคมที่หลากหลายซึ่งอาจส่งผลต่อพฤติกรรม การแสดงออก และทัศนคติต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิด อัมเรศ เนตาสีธิ (2563) ได้ให้ความเห็นว่า แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวส่วนตัวและสังคมควรดำเนินการให้ครอบคลุม 3 ประเด็นคือ เพื่อช่วยให้รู้จักตนเอง เพื่อช่วยให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

และเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ซึ่งสามารถดำเนินการได้จากกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนาบุคลิกภาพ สุขภาพ พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม มีการพัฒนา EQ และการจัดการกับอารมณ์ความเครียด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่องในทุกชั้นเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการติดตาม ประเมินผลการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาของครู มีการนิเทศเยี่ยมชมชั้นเรียนของครูอย่างสม่ำเสมอ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา เข้าร่วมกิจกรรม PLC ของครู เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และรับฟังอุปสรรคปัญหาของครูที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรม เพื่อนำไปสู่การแก้ไขที่มีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของทุกฝ่าย

2. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านอาชีพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพอย่างต่อเนื่องในทุกชั้นเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการติดตาม ประเมินผลการจัดกิจกรรมด้านอาชีพของครูอย่างสม่ำเสมอ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา เข้าร่วมกิจกรรม PLC ของครู เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และรับฟังอุปสรรคปัญหาของครูที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรม เพื่อนำไปสู่การแก้ไขที่มีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของทุกฝ่าย อีกทั้งให้การสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพในทุก ๆ ด้าน

3. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านส่วนตัวและสังคม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูจัดกิจกรรมแนะแนวที่ส่งเสริมให้นักเรียนค้นหากิจกรรม หรือวิธีการจัดการกับอารมณ์ ความเครียดของตนเอง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดการประชุมชี้แจงและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนวเพื่อให้ครูแนะแนวและครูประจำชั้นก่อนเปิดภาคเรียนอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการจัดทำเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมเผยแพร่ ให้ครูและบุคลากรสามารถเข้าถึงได้ง่ายและนำไปใช้ได้สะดวก

4. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ควรเข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส โดยมีเป้าหมายให้ศึกษานิเทศก์ร่วมให้คำแนะนำครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนว ให้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา และกำหนดนโยบายให้สถานศึกษาดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและความเปลี่ยนแปลงของสังคม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3
2. ควรศึกษากลยุทธ์บริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

บรรณานุกรม

- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (15 มีนาคม 2567). เรียนต่อ ม.4 ปัญหาอุปสรรคจากเสียงเยาวยวชนและคุณครู. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. <https://www.eef.or.th/article-150324/>
- จุฑารัตน์ เรณูมาน และคณะ. (2567). การแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพเพื่อสร้างเป้าหมายสู่โลกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. วารสารครุทรรศน์, 4(1), 101-110.
- ธันว์ธิดา วงศ์ประสงค์. (22 กุมภาพันธ์ 2567). วิฤตทักษะคนไทย ‘การอ่าน-ดิจิทัล-อารมณ์’ ต่ำกว่าเกณฑ์. ไทยพีบีเอส. <https://theactive.thaipbs.or.th/news/learningeducation-20240222>
- ธีรศักดิ์ อุปรมัย, อุปไมยอริชัย, & สุชาติ บางวิเศษ. (2563). การบริหารและการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่(พิมพ์ครั้งที่10). สุวีริยาสาส์น.
- ปณิตา บัวเจริญ. (2564). การบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร [มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต]. <https://grad.dpu.ac.th/upload/content/files/year10-3/10-14.pdf>
- รังสรรค์ โฉมยา. (2561). การแนะแนวในโรงเรียน: หลักจิตวิทยาสำหรับครู(พิมพ์ครั้งที่ 3). บริษัท สารคามการพิมพ์ จำกัด.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2566). การบริหารงานวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในชีวิตวิถีใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 2). เทมการพิมพ์.
- สถิรพร เขาวนชัย. (2562). การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สถิรพร เขาวนชัย. (2567). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). แนวทางจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุภาภรณ์ ภูมิตร. (2565). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะของครูแนะแนว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร [มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edupsu/article/view/262135>

- อัมเรศ เนตาสีทธิ. (2563). *การแนะแนวและการใช้เทคโนโลยีในการแนะแนว*. บริษัท ดีเซมเบอรี่ จำกัด.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
<https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- World Health Organization. (2020). *Life skills education school handbook: Prevention of noncommunicable diseases – Approaches for schools*.
<https://www.who.int/publications/i/item/9789240004842>